

Schilders van Tachtig in Amsterdam

**De ateliers van Willem Witsen, Isaac
Israëls en George Hendrik Breitner in
de hoofdstad**

Nienke Knotter – 3474216 – OWG II: Het Atelier – Juni 2012

Docent: Sandra Kisters

Inhoud

Inleiding	3
De schilders en schrijvers van Tachtig	5
De oude Haagse en de jonge Haagse en Amsterdamse kunstenaars	6
<i>De Nieuwe Gids</i>	8
Willem Witsen (1860-1923)	10
Het Witsenhuis	12
Het atelier van Willem Witsen	14
Isaac Israëls (1865-1934)	18
Reizen	20
Het atelier van Isaac Israëls	21
George Hendrik Breitner (1857-1923)	24
Het atelier van George Hendrik Breitner	27
Het stadsgezicht in de kunstwerken van Willem Witsen, Isaac Israëls en George Hendrik Breitner	30
Willem Witsen, <i>Oude Schans</i> , ca. 1899-1900	31
Isaac Israëls, <i>Windvlaag</i> , 1893-1895	33
George Hendrik Breitner, <i>De Singelbrug bij de Paleisstraat te Amsterdam</i> , ca. 1896-1898	35
Conclusie	39
Literatuur	42
Lijst van afbeeldingen	46

Inleiding

Inleiding

Het Amsterdam van het einde van de negentiende eeuw maakte grote veranderingen door. Doordat de economie niet gunstig was, stond de groei van de stad lange tijd stil. Maar vanaf 1870 veranderde dit. Het aantal inwoners van Amsterdam groeide explosief en zij vroegen allemaal om woonruimte. Aan de randen van de stad ontstonden nieuwe woonwijken. Er waren mensen die de stad om deze groei en de drukte die het met zich meebracht ontvluchtten, maar anderen werden juist naar de stad getrokken door de levendigheid die zoveel mensen op een eigenlijk te klein stukje land uitstraalde. Onder hen waren ook veel kunstenaars. De stad werd het onderwerp van hun kunst.

Drie van deze kunstenaars waren Willem Witsen (1860-1923), Isaac Israëls (1865-1934) en George Hendrik Breitner (1857-1923). De eerste had al een groot deel van zijn leven in Amsterdam gewoond, de twee anderen kwamen na hun opleiding vanuit Den Haag naar de stad. Alle drie hebben ze een atelier in hetzelfde pand gehad en alle drie probeerden zij Amsterdam in hun kunst te verbeelden. Dit klinkt alsof ze in veel met elkaar overeenkwamen. Maar is dat ook zo?

Deze scriptie zal zich gaan richten op de ateliers en de werkwijzen van de drie bovengenoemde schilders. De vraag die hierbij centraal staat, is hoe het er in de ateliers van Willem Witsen, Isaac Israëls en George Hendrik Breitner aan toe ging en of er overeenkomsten en verschillen zijn aan te wijzen tussen deze ateliers en de manier van werken van de kunstenaars. Daarbij zal worden begonnen met een korte introductie op de kunst van het einde van de negentiende eeuw, met speciale aandacht voor de in Amsterdam werkzame kunstenaars. Het tijdschrift *De Nieuwe Gids* zal hier ook worden besproken. Hierna zullen de drie kunstenaars en hun ateliers aan bod komen, te beginnen met Willem Witsen, gevolgd door Isaac Israëls en als laatste George Hendrik Breitner. Na een beschrijving van werk en leven, zal aan de hand van foto's worden gekeken naar de inrichting van de ruimte en wie er zoal op het atelier langs kwamen. Het geheel zal worden afgesloten met een vergelijking tussen drie kunstwerken, van elke schilder één. Hiermee zal geprobeerd worden een beeld te geven van de overeenkomsten en verschillen tussen de kunstenaars.